Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	ZF: Tożsamości narodowe Słowian, PG_00179468		
Kierunek studiów	Etnologia (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2024 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2025/2026
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	polski Język polski
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS	2.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	zaliczenie
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Antropologii		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	mgr Mikołaj Jarmakowski	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	20.0	52

Cel przedmiotu	
	Celem przedmiotu jest wspólna refleksja nad wybranymi zagadnieniami mieszczącymi się w obrębie problematyki nowożytnych słowiańskich tożsamości narodowych: procesów ich kształtowania, teoretycznych źródeł ich dyskursów, praktyczno-społecznej ich strony, kontekstów historycznych, ich istotności w procesie rozumienia współczesnych zjawisk kulturowych, społecznych i politycznych w obszarze Europy i świata. Podstawowym celem przedmiotu jest umożliwienie uczestnikom swobodnego poruszania się po etnicznej mapie nowożytnej i współczesnej Słowiańszczyzny, z możliwością rozumienia czynników wpływających na jej historyczny kształt oraz współczesny obraz. Szerokie ujęcie tożsamości: jako określonego typu praktyki społecznej możliwej do badania zarówno diachronicznie, jak i synchronicznie, związanej z sensami określonych treści kulturowych (programów tożsamościowych, tekstów literackich, folkloru, innych dziedzin kultury symbolicznej), pozwoli włączyć w obręb refleksji również te obszary, które klasycznie pozostają poza widnokręgiem antropologii kulturowej (literatura, leksyka), a których analiza przez pryzmat jej metod stanowić może istotną czynność poznawczą. Ważnym pozostaje więc zarówno analiza określonej ilości wiedzy przedmiotowej (treści), jak i przede wszystkim możliwość jej problematyzowania z perspektywy teorii antropologicznej (R. Wagner, F. Barth, B. Jovanović, M. Sahlins).

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ETNOL3_U03] Czyta ze zrozumieniem teksty fachowe w wybranym języku obcym, pozwalające mu zdobywać dodatkową wiedzę fachową	Student posiada podstawową wiedzę w zakresie historii narodów słowiańskich oraz ich kultury, co pozwala mu świadomie korzystać z odnośnych dla tej tematyki opracowań naukowych i źródeł.	[SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ETNOL3_K02] Jest otwarty na nowe idee i gotowy do przeformułowania swojego stanowiska	Student posiada umiejętność problematyzacji zagadnień badawczych i wobec tego umie krytycznie oceniać określone zasoby informacji.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ETNOL3_W05] Zna i rozumie powiązania etnologii i antropologii kulturowej z innymi naukami humanistycznymi oraz społecznymi: kulturoznawstwem, filozofią, historią, archeologią, socjologią	Student dostrzegając szerokie zastosowanie teorii antropologicznej oraz złożoność zagadnienia tożsamości narodowych Słowian jest w stanie twórczo aplikować metody tejże na gruncie studiów na rozmaitych fenomenów kulturowych, również tych klasycznie przynależnych do innych niż antropologia dziedzin badań.	[SW5] realizacja zadania problemowego
	[ETNOL3_U04] Korzysta z technologii informacyjnej, multimediów i zasobów Internetu. Potrafi krytycznie oceniać i opracowywać wykorzystywane zasoby Internetu	Student posiada kompetencje w zakresie analizy informacji medialnych oraz ich uwikłania w dyskursy i narracje tożsamościowe i narodowościowe.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ETNOL3_U01] Samodzielnie zdobywa i utrwala wiedzę w sposób uporządkowany i systematyczny przy zastosowaniu nowoczesnych technik pozyskiwania, klasyfikowania i analizowania informacji	Student przestudiowawszy podstawową literaturę przedmiotu jest w stanie podjąć samodzielne próby analiz i studiowania zagadnień związanych z problematyką tożsamości narodowych na Słowiańszczyźnie.	[SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ETNOL3_K01] Zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności, efektywnie organizuje swoją pracę i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania	Student posiada podstawową wiedzę materiałową i treściową, która pozwala mu swobodnie poruszać się po etnicznej mapie dawnej i współczesnej Słowiańszczyzny, dokonywać prostych syntez i problematyzacji, wyciągać wnioski i przewidywania.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[ETNOL3_U05] Potrafi posługiwać się głównymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi etnologii i antropologii kulturowej	Student posiada umiejętność problematyzowania zjawisk tożsamościowych na Słowiańszczyźnie, dostrzega związki łączące określone sądy na ich temat z konkretnymi perspektywami badawczymi.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SU5] realizacja zadania problemowego
	[ETNOL3_W08] Zna i rozumie metody analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla różnych szkół w etnologii i antropologii kulturowej	Student jest w stanie zaaplikować do badań nad słowiańskimi tożsamościami narodowymi teorie i metodę antropologii kulturowej, jak również dostrzec istotność tychże na gruncie nauk pokrewnych (literaturoznawstwa, filologii, socjologii), w których refleksji znajduje się wskazany temat.	[SW5] realizacja zadania problemowego
	[ETNOL3_W11] Zna i rozumie podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	Student dostrzega polityczno-społeczną wagę zjawiska tożsamości, zarówno wewnątrz danych narodów i grup słowiańskich, jak i w relacjach między nimi i poza nimi.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ETNOL3_W12] Ma wiedzę o instytucjach kultury, ich znaczeniu w przekazie, podtrzymaniu i kreowaniu dóbr kulturowych oraz orientację we współczesnym życiu kulturalnym	Student posiada podstawową wiedzę w zakresie procesów formowania się tożsamości narodowych na Słowiańszczyźnie, źródeł tych tożsamości oraz ich przekształceń i oddziaływań w czasie.	[SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport

Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
[ETNOL3_K08] Uznaje i szanuje różnice punktów widzenia determinowane różnym podłożem narodowym i kulturowym	Student posiada podstawową wiedzę w zakresie zróżnicowania kulturowego i tożsamościowego współczesnej i dawnej Słowiańszczyzny, jest w stanie dostrzegać różne punkty widzenia i perspektywy w ich obrębie.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

Treści przedmiotu

The aim of the course is to reflect together on selected issues within the scope of the problems of modern Slavic national identities: the processes of their formation, theoretical sources of their discourses, their practical and social side, historical contexts, their significance in the process of understanding contemporary cultural, social and political phenomena in Europe and the world. The basic aim of the course is to enable participants to move freely on the ethnic map of modern and contemporary Slavdom, with the possibility of understanding the factors influencing its historical shape and contemporary image. A broad approach to identity: as a specific type of social practice that can be studied both diachronically and synchronically, related to the meanings of specific cultural contents (identity programs, literary texts, folklore, other areas of symbolic culture), will allow for including in the scope of reflection also those areas that classically remain outside the horizon of cultural anthropology (literature, lexis), and whose analysis through the prism of its methods can be an important cognitive activity. Therefore, it is important to analyse a specific amount of subject knowledge (content) and above all to problematise it from the perspective of anthropological theory (R. Wagner, F. Barth, B. Jovanović, M. Sahlins).

Wymagania wstępne i dodatkowe

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
Obecność na zajęciach	90.0%	20.0%
Aktywność na zajęciach	70.0%	30.0%
Prezentacja końcowa	60.0%	50.0%

Zalecana lista lektur

Podstawowa lista lektur

M. Bobrownicka (1995). *Narkotyk mitu. Szkice o świadomości narodowej i kulturowej Słowian Zachodnich i Południowych*. Warszawa: Universitas.

M. Bobrownicka (2001). *Pogranicza w centrum Europy. Slavica.* Warszawa: Universitas.

J. Wygnańska (2020). *Oswajając bałkańskie demony. Rzecz o Serbii. Dyskursywne konstruowanie serbskiej tożsamości narodowej.* Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

R. Wagner (1977). *The Invention of Culture.* Chicago: University of Chicago Press (fragmenty).

Uzupełniająca lista lektur

F. Barth (1998). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference.* Illionis: Waveland Press.

J. Bartmiński (red.) (2015 2024). *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów. T. 1 7.* Lublin Warszawa: LublinWarszawa: Instytut Slawistyki PAN, Fundacja Slawistyczna & Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

M. Rudaś-Grodzka (2013). *Sfinks słowiański i mumia polska.* Warszawa: Instytut Badań Literackich PAN.

M. Janion (2007). *Niesamowita Słowiańszczyzna: fantazmaty literatury.* Kraków: Wydawnictwo Literackie.

M. Bobrownicka (2006). *Patologie tożsamości narodowej w postkomunistycznych krajach słowiańskich*. Warszawa: Universitas.

Adresy eZasobów

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Zaliczenie przedmiotu uzyskiwane jest na podstawie: a) obecności na zajęciach; b) aktywnego uczestniczenia w zajęciach (czytania zadawanych tekstów, uczestniczenia w dyskusji); c) projektu i prezentacji zaliczeniowej. Formą zaliczenia jest prezentacja przygotowana w grupach 2-3 osobowych, która stanowić będzie podsumowanie wykonanego projektu badawczego mieszczącego się w problematyce zajęć. Możliwe do realizacji będą projekty oparte na terenowych badaniach etnograficznych wśród mniejszości słowiańskich w Polsce (Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie, Serbowie kontakty w dyspozycji prowadzącego), jak również analizy określonych materiałów, w każdym przypadku z wykorzystaniem metody problemowej opartej na teorii antropologicznej. Przykładowe tematy projektów zaliczeniowych: - Wieloznaczność pojęcia słowiańskości w nowożytnych polskich programach tożsamościowych; - Transformacje treści kultury ludowej w nowożytnych i współczesnych praktykach tożsamościowych Słowian; - Tożsamość i praktyki mniejszości słowiańskich w Polsce (Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie, Serbowie); - Obraz Polski i Polaków w dyskursach i praktykach mniejszości słowiańskich w Polsce (Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie, Serbowie); - Nowe tożsamości Słowiańszczyzny po upadku bloku komunistycznego; - *Slava latina Slavia orthodoxa* a kategoria obcości w teorii antropologicznej: źródła i stan współczesny na podstawie badań; - *Do Europy tak, ale* Orientalna Słowiańszczyzna jako część tożsamości zachodnioeuropejskiej wobec wizji Europy (zachodniej) w tożsamościach słowiańskich; - Problematyka panslawizmu, jego źródeł, oddziaływania w historii narodów słowiańskich, współczesnej obecności; - Czy mesjanizm słowiański jest nadal żywy?
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.